

The background image shows a modern building courtyard. In the foreground, there are large trees with green leaves. A paved path leads through a grassy area towards a building with large windows. To the right, there is a dark, textured wall with a water feature that has several small fountains. The overall scene is bright and sunny.

Kela|Fpa[®]

Sosiaalihuollon lausunto ja Kelan toimeentulotuen ratkaisutyö

28.9.2026
Mira Halme
Juristi

Sosiaalihuollon lausunnot

Sosiaalihuollon lausunnot

- Perustoimeentulotuen käsittelyä varten lausunto voidaan antaa Kelaan hyvinvointialueen sosiaalihuollosta oma aloitteisesti tai Kelan pyynnöstä
- Lausunto voi koskea esimerkiksi asiakkaan olosuhteita ja tilannetta
 - Asumismenojen huomioimiseen liittyvä erityinen peruste
 - Perusosan alentamiseen vaikuttava tekijä
 - Tarve käsitellä päätös kiireellisenä

Sosiaalihuollon lausunnot

- Lausunto on sosiaalityöntekijän ammatillinen arvio asiakkaan tilanteesta
- Asiakkaan haastava elämäntilanne olisi hyvä kuvata selkeästi (esim. terveydentila, taloudelliset haasteet, lapsen etu)
- Lausunnossa olisi hyvä käydä ilmi mahdolliset konkreettiset toimenpiteet, joilla tilannetta pyritään ratkaisemaan sekä kuvaus asiakkaan sitoutumisesta

**Lausunnossa on keskeistä kuvata
toimeentulotukiasiakkaan käsittelyn
kannalta olennainen tilanne**

Miten lausunto otetaan huomioon

- Lausunto ei sido Kelaa, mutta Kela ottaa lausunnossa annetun selvityksen huomioon
- Perustoimeentulotuen ratkaisu ei ole välttämättä sosiaalihuollosta tulleen lausunnon mukainen
- Kela voi poiketa lausunnosta esimerkiksi tilanteissa, jossa lausunnon noudattaminen johtaisi lainvastaiseen päätökseen tai päätös ei olisi Kelan perustoimeentulotuen ohjeistuksen mukainen

Yhteistyö ja sosiaalihuollon lausunnot

- Yleisesti yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa on sujunut hyvin.
- Sosiaalihuollon lausunnot ovat olleet tärkeitä. Osassa harkintatilanteissa päädytään kuitenkin lausunnosta poikkeavaan lopputulokseen.

Lausunto perusosan alentamisharkintaa varten

1. Toimeentulotukilain muutokset korostavat toimeentulotuen viimesijaista roolia, minkä vuoksi kokoaikatyötä ja ensisijaisia etuuksia on haettava. Yhtenä tavoitteena on myös asiakkaan pääsy palvelujen piiriin.
2. Laiminlyönti johtaa perusosan alentamiseen, **ellei alentaminen vaaranna** ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan mukaista välttämätöntä toimeentuloa (= etenkin asumista ja ravintoa) tai **ole muutoin kohtuutonta**

Sosiaalihuollon lausunnosta tulisi alentamisharkintaa varten olla tiedot

1. Vaarantuuko ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan mukainen välttämätön toimeentulo tai olisiko se muutoin kohtuutonta
2. Jos lausunnossa arvioidaan että vaarantuu tai on muutoin kohtuutonta, niin siitä tulee ilmetä miksi?

Perusteltuja syitä ovat asiakkaan sellaiset sairaudet tai elämäntilanteet, jotka

- a) *tosiasiassa estävät asiakasta noudattamasta velvollisuuksia* eli ilmoittautumasta kokoaikatyön hakijaksi, hakea ensisijaisia etuuksia... tai
- b) *estävät asiakasta toimeen alennetulla toimeentulotuella, niin ettei ihmisarvoisen elämän edellyttämä välttämätön turva vaarannu*

→ muistisairaudet, päihde- ja mielenterveyssairaudet...

! Kohtuullisuusharkinnassa voi olla merkitystä myös sillä onko asiakas sellaisessa palvelussa, joka auttaa hänen työkykyä ja elämänhallintaa. Esimerkiksi terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelut.

Esimerkkejä sosiaalihuollon lausunnoista

Asumiseen liittyvät lausunnot

Esimerkki 1: *"Perheen lapsella on erityisen tuen tarve. Lapsi tarvitsee koulunkäyntiin kohdennettua tukea, joka nykyiseen lähikouluun on järjestetty. Asunto sijaitsee tutussa ympäristössä, ja alueella on myös perheen tukiverkosto."*

Esimerkki 2: *"Perheen lapsilla on todettu puheen tuottamisen haasteita ja koulun kanssa tehdään tästä syystä jatkuvaa ja tiivistä yhteistyötä. Lapset saavat erityistä tukea koulussa ja heille on järjestetty pienryhmäopetusta. Koulun vaihtaminen aiheuttaisi erityisiä haasteita lasten koulunkäynnille."*

Esimerkki 3: *"Täysi-ikäistynyt nuori on siirtynyt jälkihuollon asiakkaaksi. Asiakkaalla on opinnot kesken asuinpaikkakunnalla, joten muuttaminen ei ole mahdollista. Asunnon haku on aloitettu hyvissä ajoin, eikä kohtuuhintaisia asuntoja ole tarjolla. Asiakkaan täytyi ottaa tarjottu asunto vastaan. Sijoitusta ei ole ollut mahdollista jatkaa."*

Muita tilanteita

Lausunnoissa saatetaan vedota seikkoihin, jotka eivät ole perustoimeentulotuen näkökulmasta perusteltuja kohtuullista tasoa korkeammille asumismenoille tai esitetystä ei tule ilmi, mistä syistä muuttaminen olisi asiakkaan tilanteessa kohtuutonta.

"Asumismenot ylittävät vain hieman kohtuullisiksi katsotut asumismenot."

"Muuttaminen olisi terveydentilan kannalta liian raskasta ja asiakas on kotiutunut sijainnilta hyvään ja kohtuullisen kokoiseen asuntoon, josta muuttamisella on haitallisia vaikutuksia."

Kiitos!

Kela|Fpa